

Lámhainní Fada an Rí Liam c.1690

An áit ina bhfuil an réad seo le feiceáil

Ard-Mhúsaem na hÉireann - Na hEalaíona
Maisiúla agus Stair, Dún Uí Choileáin
Cliceáil anseo chun tuilleadh eolais a fháil

Cuir cuairt ar an músaem in áirithe

Cliceáil anseo chun tuilleadh eolais a fháil

NAISC CHURACLAIM

Stair

Sraith:	Scéal
Aonad Sraithe:	Scéalta faoi shaol daoine a mhair san am atá caite
Sraith:	Polaitíocht, coimhlint agus an tsochaí
Aonad Sraithe:	Éire sa séú haois déag agus sa seachtú haois déag

Amharc-Ealaíona

Sraith:	Líníocht
Aonad Sraithe:	Líníochtaí a cheapadh; breathnú agus freagairt
Sraith:	Fabraic agus snáithín
Aonad Sraithe:	Nithe fabraice agus snáithín a chruthú; breathú agus freagairt

Gaeilge

Sraith:	Teanga labhartha; scríbhneoireacht
Aonad Sraithe:	Mothúcháin agus samhlaíocht a fhorbairt trí theanga

Drámaíocht

Sraith:	Drámaíocht trína scrúdaítear mothúcháin, eolas agus smaointe, rud as a leanann tuiscint
Aonad Sraithe:	Comhoibriú agus cumarsáid le linn dráma a chumadh

ACMHAINNÍ

- Ábhair éagsúla ealaíne; Líníocht - samplaí: pinn luaidhe, páipéar, gualach, pinn luaidhe dhaite, criáin. Fabraic agus snáithín - samplaí: siosúr, gliú.

CUSPÓIRÍ

- Tosú ag obair amhail is gur staraí tú
- Déileáil leis an réad ar mhodh atá bunaithe ar fhianaise.
- Eolas a fháil faoi na castachtaí a bhain le Cath na Bóinne.
- Na fórsaí iomaíocha a bhí ann sa chath sin a aithint.

- Aitheantas a thabhairt do na naisc idir saol na ndaoine an tráth sin agus saol na ndaoine sa lá atá inniu ann.
- Tú féin a chur in ionad na ndaoine a mhair an tráth sin.
- Aitheantas a thabhairt do na naisc idir saol na ndaoine an tráth sin agus saol na ndaoine sa lá atá inniu ann.

MEASÚNACHT

Drámaíocht
Scribhneoireacht chruthaitheach

DIFREÁIL

Gníomhaíocht
Drámaíocht

CEACHT

- Cuir íomhá de lámhainní an Rí Liam ar taispeáint.

Plé A (tuairimíocht)

- Céard iad na réada seo?
- Cineál ar leith miotóg atá ann - an bhfuil a fhios agat cad a thugtar orthu? (Lámhainní fada)
- Cén aois iad, dar leat?
- Cén fáth, dar leat, go bhfuil tábhacht acu ó thaobh na staire de?

Léigh scéal lámhainní an Rí Liam

Moltar go n-éistean na leanaí gan an téacs a fheiceáil ar an scáileán, rud is féidir leo a dhéanamh níos déanaí.

Plé B

- Cérbh é úinéir na lámhainní fada seo?
- Cé dó ar thug sé iad agus cén fáth?
- Cérbh é an rí a raibh Liam ag troid ina choinne?
- Cén fáth go raibh an dá rí ag troid?
- Cén fáth go raibh cúrsaí chomh casta sin?
- Ar réitigh Cath na Bóinne an scéal?
- Cén fáth go bhfuil cáil ar Chath na Bóinne fós?
- Cad é an difríocht idir lámhainní fada agus miotóga? (De ghnáth, clúdaíonn lámhainní fada chuid den lámhdhóid agus, ó thaobh cúrsaí staire de, tá siad bainteach leis an réimse míleata agus, i gcomhthéacs comhaimseartha, tá siad bainteach le spóirt teagmhála, e.g. pionsóireacht. Comhthéacsanna eile e.g. éadaí reiligiúnacha, faisean)
- Mura mbeifeá cinnte ina thaobh, an gceapfá gur le duine saibhir nó cumhachta na lámhainní fada seo? Cén fáth go gceapfá/nach gceapfá sin?
- An gcaithfeá féin na lámhainní fada seo? Cén fáth go gcaithfeá/nach gcaithfeá iad?
- Conas a mhothófá dá mbeadh na lámhainní fada seo á gcaitheamh agat?

Gníomhaíocht - amharc-ealaíona

Difreáil

Líníocht ní úsáid a bhaint as fabraic agus as snáithín:

- Tarraingíonn na daltaí imlíne de lámha.
- Déanann siad dearadh do lámhainní fada nó do mhiotóga.
- Cuirtear na dearaí éagsúla i gcomparáid lena chéile agus pléitear iad.

Tuilleadh Faisnéise: [Cath na Bóinne](#)

CEACHTANNA BREISE

Scribhneoireacht chruthaitheach

Measúnacht

- Tuairisc: Is monaróir éadaí tú i Sasana agus tá ordú faighte agat lámhainní fada a dhearadh agus a dhéanamh do Liam Oráiste. Scríobh litir chuig cara ina ndéantar cur síos ar conas a fuarthas an t-ordú, ar dhearadh na miotóg etc.

Drámaíocht – diancheistiú

Measúnacht

Difreáil

- Tugtar ról John Dillon, a fuair na lámhainní fada ó Liam mar chomhartha buíochais, do dhalta amháin. Glacann an dalta sin le ceisteanna. Cuireann na daltaí eile ceisteanna air i dtaobh conas a fuair sé na lámhainní fada, cén tuairim atá aige faoi na lámhainní fada, cén áit a gcoinnítear iad, an úsáidtear iad ar chor ar bith, etc.

Drámaíocht – fráma reoite

Measúnacht

Difreáil

- Roinn an rang ina ghrúpaí agus leag amach ceann amháin de na radhairc seo a leanas do gach grúpa ar leith:
 - Grúpa saighdiúirí ar thaobh Liam, agus iad traochta tar éis an chatha.
 - Grúpa saighdiúirí ar thaobh Shéamais, ach iad fós ag iarraidh éalú tar éis an chatha.
- Ní mór do gach grúpa fráma reoite (íomhá shocair) a chruthú chun na radhairc sin a léiriú.
- Tugtar buille beag do ghualainn daoine sa fhráma reoite chun iad a athbheochan le míniú a thabhairt faoi cad atá ag tarlú agus faoi conas a mhothaíonn siad etc.

Réada a chuireann na daltaí ar fáil

- Iarr ar na daltaí réada atá tábhachtach ina stair theaghlaigh féin a thabhairt isteach leo.
 - A. Déan físeán de na daltaí agus iad ag caint faoina réad.
 - B. Cruthaigh fóta-scéal trí úsáid a bhaint as réada na ndaltaí. Tá nasc le fáil thíos le háiteanna ina bhfaighfear mínithe ar fhóta-scéal agus ar bhlagáil. Labhraíonn na daltaí faoi na híomhánna ina bhfeictear iad féin agus an réad. Téigh ó dhalta go dalta. Beidh gach dalta sa rang le feiceáil agus le cloisteáil sa chur i láthair.

Seirbhís Forbartha Gairmiúla do Mhúinteoirí: [Conas úsáid a bhaint as fóta-scéal](#)
[Conas do fhóta-scéal a bhlagáil](#)

Cuirtear A nó B ar fáil ar láithreán gréasáin na scoile.

Stair áitiúil

- An bhfuil réad is díol spéise ann i gceantar na scoile?